

Nejmenší čtenáři a jejich první výlety do země knih

Markéta Poživilová

Po sérii toho nejnapínavějšího a podivného z dalekého severu se pro změnu budeme věnovat literatuře veskrze pozitivní, a to literatuře dětské. Začneme knížkami pro ty opravdu nejmenší čtenáře, pokračovat budeme nabídkou pro děti 1. a 2. stupně základních škol a vše zakončíme literaturou pro náctileté, tedy takzvanou young adult.

Čtenářská pregramotnost je pojem, který je velice úzce spjat právě s literaturou pro nejmenší čtenáře. Je to období před tím, než se dítě naučí samo číst a psát. Období velkého vývoje, kdy získává mnoho jiných dovedností a poznává svět kolem sebe. A právě v této době se utváří také vztah ke čtení a vzdělávání. S tím samozřejmě souvisí i to, že společné čtení rozvíjí fantazii, myšlení a řeč, procvičuje paměť a učí dítě rozumět textu, komunikovat.

Cíleně se tomuto tématu věnují mateřské školy, kde rozvoj čtenářské pregramotnosti mají přímo ve svých vzdělávacích plánech; často jsou také zapojeny do různých projektů – například do operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání v rámci Evropského sociálního fondu.

Podle mezinárodních průzkumů **PISA[1] 2015** je Česká republika, co se týče čtenářské gramotnosti, spíše lehce podprůměrná, a oproti předchozímu šetření v roce 2012 došlo dokonce k poklesu. Důvodů je jistě mnoho, mnohdy bude těžké je i rozpoznat. Mě však zaujal údaj, který z testování nepřímo vyplynul, a to je fakt, že testované děti, kterým rodiče pravidelně četli již od útlého dětství, dosahovaly lepších výsledků než děti, kterým pravidelně nikdo nepředčítal.

Tato informace byla pro mě jako pro jednotlivce a zároveň knihovníka velice důležitá. Říká mi, že podporovat čtení v rodinách má velký smysl, že **projekt Bookstart** má v tomto ohledu velký potenciál a je opravdu IN. Posouvá tak čtenářskou pregramotnost z mateřských škol do rodin a vede rodiče k tomu, aby se svým děťátkem četli již od nejtítlejšího věku, od prvních měsíců života. Velkou pomocí, inspirací a návodem je rodičům jistě metodika, kterou dostávají spolu s dětským leporelem, audioknihou a seznamem vhodných knížek pro společné čtení, většinou při vítání občánků nebo při slavnosti v knihovně. Důležité je právě to každodenní předčítání a prohlížení obrázkových publikací. Je to zároveň výzva i pro vás knihovníky, abyste doporučené knížky pořídili do svých knihoven a usnadnili tak rodičům začátky s aktivním čtením. Seznamy doporučené literatury jsou součástí balíčků pro rodiče a budou pravidelně aktualizovány o nově vycházející tituly. Pokud nejste přímo v projektu zapojeni, více informací můžete nalézt na webu www.skizkoudozivota.cz.

Uvádím zde proto jen některé vybrané knížky, které jsou vhodné pro společné čtení rodičů a jejich dětí. A bylo velice těžké se rozhodnout...

Číst se dá i beze slov. Důkazem toho je série obrázkových knížek *Rok v lese*, *Rok na venkově*, *Rok ve školce*, plných humoru, zajímavosti a příběhů bez textu. Stačí jen hledat a nalézt. (DZIUBAK, Emilia. *Rok v lese* / LIPUT, Przemyslaw. *Rok ve školce* / KOZIEL-NOWAK, Magda. *Rok na venkově* / SCHAMP, Tom. *Celý svět v obrázcích*)

I nejmenší čtenáři mají své starosti a obavy. Bojí se tmy, cizích lidí nebo doktora. Jak se s takovými problémy vypořádat je mohou naučit spolu s rodiči i knížky. (CENKL, Jakub a HARAŠTOVÁ, Helena. *Nebojím se tmy* / ŠPINKOVÁ, Martina. *Divný brach strach* / PIERRE, Coran. *Žádný strach, zajičku* / VHRSTI. *Už se nebojím tmy* / LEHEČKOVÁ, Hana. *Co se děje v Podpostelí* / CENKL, Jakub a SEKANINOVÁ Šárka. *Strach má velké oči*)

Knížky o lásce mezi rodiči a dítětem, o přátelství, o důvěře a bezpečí. (WECHTEROWICZ, Przemyslaw. *Obejmi mě, prosím* / MCBRATNEY, Sam. *Hádej, jak moc tě mám rád!* / DESBORDES, Astrid. *Mám tě rád, sestřičko.* / DESBORDES, Astrid. *Co mi řekl táta*)

K prvnímu společnému čtení je dobré využít říkanek a básniček: pomocí rytmičtější se je mohou naučit i velice malé děti.

(ĎURIČOVÁ, Ivona. *Básničky o zvířátkách* / PLICKOVÁ, Edita. *Moje první říkadla* / ČERNÍK, Michal. *Knížka pro děti od dvou do pěti* / PTÁČKOVÁ, Jindřiška. *Houpánky a kolébánky* / SUCHÁ, Romana. *Rozpustilé básničky pro malé dětské ručičky*)

Knížky pomáhají vyznat se v pocitech a emocích i těm nejmenším. A někdy to není vůbec jednoduché. (CHIEN CHOW CHINE, Aurélie. *Emil se stydí* / CURHIARRA, Piroddi. *Má první knížka pocitů* / Ferda a jeho mouchy / Ferda v tom zase lítá / ČERNÝ, Vojtěch. *Děti a emoce*)

A co je tak trochu noční můrou každého rodiče? No přece naučit své milované děťátko chodit na nočník. (SCHEFFLER, Axel. *Pip a*

Pipa: Loužička / BENOIT, Charlat. Pořád nic! / COCKLIO, Marion. Už žádné plenky / VAN GENECHTEN, Guido a VILÉM, Hynek. Víš, co má v plínce myš / FONTAINE, Carine. Malý nočník, malá hovínka)

TIP PRO KNIHOVNU: Můžete ve své knihovně rodičům nabídnout vhodnou literaturu pro nejmenší čtenáře a usnadnit jim tak výběr knížek. Třeba pomocí plakátu nebo výstavky. Můžete také rodiče inspirovat k tomu, jak s knihou pracovat. Důležité je společně určit a rozpoznat kladné a záporné hrdiny, hledat morální poučení, pracovat při četbě se zvuky a s intonací hlasu, vymýšlet varianty konce příběhu, vysvětlovat humor, a zároveň nechat dítě, aby samo vyjádřilo, co se mu zdálo humorné. Velký význam má také to, když se různé aspekty příběhu promítnou do reálného života dítěte.

Kontakt na autorku: pozivilova@knihovnahk.cz

[1] Angl. zkratka: Programme for International Student Assessment

© 2000-2010 Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové · pujcovna@svkhk.cz · knihovna@svkhk.cz